

Ruotsin rokotusohjelma

KAIKILLE LAPSILLE TARKOITETUT ROKOTUKSET

Kaikilla Ruotsissa asuvilla lapsilla on neuvola- ja kouluterveydenhuollon kautta oikeus rokotukseen yhdeksää vakavaa sairautta vastaan.

Tietyille lapsille tarjotaan näiden lisäksi rokotusta B-hepatiittia, tuberkuloosia, influenssaa ja pneumokokki-infektioita vastaan (ks. erillinen tiedote).

Ikä	Luokka	Rokotus		
3 kk		kurkkumätä, jäykkäkouristus, hinkuyskä, polio, Hib, pneumokokit	1. annos	
5 kk		kurkkumätä, jäykkäkouristus, hinkuyskä, polio, Hib, pneumokokit	2. annos	
12 kk		kurkkumätä, jäykkäkouristus, hinkuyskä, polio, Hib, pneumokokit	3. annos	
18 kk		tuhkarokko, sikotauti ja vihurirokko		1. annos
5-6 v		kurkkumätä, jäykkäkouristus, hinkuyskä ja polio	4. annos	
6-8 v	1-2	tuhkarokko, sikotauti ja vihurirokko		2. annos
14-16 v	8-9	kurkkumätä, jäykkäkouristus ja hinkuyskä	5. annos	

Neuvola
Kouluterveydenhoito

Vuonna 2001 ja sitä aiemmin syntyneet lapset noudattavat 5-6 -vuotiaasta lähtien toista rokotusohjelmaa:

Ikä	Luokka	Rokotus		
5-6 v		polio		4. annos
10 v	4	kurkkumätä, jäykkäkouristus ja hinkuyskä		4. annos
12 v	6	tuhkarokko, sikotauti ja vihurirokko		2. annos

Mitä rokotuksella tarkoitetaan?

Rokotuksella tarkoitetaan, että elimistöön annetaan taudinaiheuttajaa. Siitä voi olla rokotteessa vain joitakin osia, tai sitten kokonaisuena ja heikennettynä. Tämä ei riitä aiheuttamaan sairastumista, mutta se riittää suojan kehittymiseen sairautta vastaan. Jos tartunnalle jossakin vaiheessa altistutaan, elimistön immuunipuolustus on jo toiminnassa ja se pystyy torjumaan taudinaiheuttajan niin, ettei sairaus puhkea. Rokotteet annetaan ruiskeina.

Rokotuksen etuna on suoja tartuntatauteja ja niiden jälkiseurauksia vastaan. Haittoja ovat itse rokottaminen sekä haittavaikutusten vaara. Kaikkiin lääketieteellisiin toimenpiteisiin liittyy jonkinasteinen riski. Sosiaalialhaliitoksessa sairauden riskien katsotaan kuitenkin olevan merkittävästi suurempia kuin rokotteen riskien. Rokottaminen ei ole pakollista. Vanhempana päätät itse rokotteitaanko lastasi. On tärkeä pysyä ajan tasalla lapsen rokotustilanteesta joko BVC-kortin avulla tai muilla tavoin.

Millaisen suojan rokotus antaa?

Rokotus ei takaa, että kaikille rokotetuille kehittyisi suoja tartuntaa vastaan. Niillä lapsilla, jotka eivät ole saaneet rokotuksia, on kuitenkin suurimmaksi osaksi suoja sen vuoksi, että lähes kaikki Ruotsin lapset rokotetaan. Mahdollinen tartuntavaara pysähtyy nopeasti, koska suurimmalla osalla lapsista on toimiva suoja. Kolmen ja viiden kuukauden iässä annetut rokotteet kurkkumätää, jäykkäkouristusta, hinkuyskää, poliota ja Hib-infektiota vastaan antavat yhdessä perustason suojan. Seuraava 12 kk iässä

annettu rokote on uusintarokote, joka pidentää suojaavikutusta. Myöhemmin ajankohtina lapsi saa uusintarokotuksen myös poliota, kurkkumätää, jäykkäkouristusta ja hinkuyskää vastaan. Sen sijaan uusintarokotusta ei tarvita Hib:ta ja pneumokokkeja vastaan. Yksi annos yhdistelmärokotetta tuharokkoa, sikotautia ja vihurirokkoa vastaan antaa hyvän suojan. Toinen annos annetaan myöhemmin kouluiässä, osin siksi että tavoitettaisiin ne joille ei ole kehittynyt riittävää suojaa ensirokotteesta ja osin siksi että voitaisiin taata pitkäkestoinen suoja.

Mitä sairauksia rokotusohjelma kattaa?

KURKKUMÄTÄ (DIFTERIA) on erittäin herkästi tarttuva ja vaarallinen kurkkutauti, joka voi aiheuttaa lapsilla tukehtumisen. Kurkkumätäbakteeri erittää myrkyä joka voi aiheuttaa hengenvaarallisia vaurioita sydämeen, munuusiin ja hermostoon.

JÄYKKÄKOURISTUS (TETANUS) aiheutuu maaperässä olevasta bakteerista, joka voi tarttua haavojen kautta. Bakteeri tuottaa voimakasta myrkyä, joka voi aiheuttaa vaikeita kouristustiloja ja lamaannuttaa hengityksen. Tilat johtavat usein kuolemaan. Sairaus ei ole tarttuva eikä voi levitä ihmisestä toiseen.

HINKUYSKÄ (PERTUSSIS) on erittäin helposti tarttuva, useita kuukausia hengitystietulehdus, johon liittyy vaikeita yskänkohtauksia ja jonka jälkitautina voi esiintyä keuhkokuumetta. Imeväisikäiselle lapselle sairaus voi olla hyvin vaikea ja johtaa jopa kuolemaan.

POLIO on virustauti, joka leviää viemäri-vesien ja saastu-neiden vesien välityksellä. Ruotsissakin aikoinaan useita ihmisiä kuoli, halvaantui tai sai elinikäisiä vammoja polion vuoksi. Tällä hetkellä poliota esiintyy vain muu-tamissa Afrikan ja Aasian maissa.

HIB (HAEMOPHILUS INFLUENZAE B) on bakteeri, joka voi aiheuttaa vakavia ja nopeasti eteneviä infektioita lähinnä alle viisivuotiailla lapsilla. Kuolemaan johtavan aivokal-vontulehduksen ja verenmyrkytyksen riski on 5-10 %. Eloonjääneille voi jäädä pysyviä vammoja kuten kuurous tai kouristuskohtaukset.

PNEUMOKOKIT ovat bakteereja, jotka voivat aiheuttaa lievempiä infektioita kuten korva- ja poskiontelotu-lehduksia, mutta toisinaan myös hyvin vakavia ja jopa hengenvaarallisia sairauksia kuten verenmyrkytyksiä ja aivokalvontulehdusta. Niihin liittyy myös esim. kuulo-tai aivovaurion riski. Rokote antaa suojan seitsemää lap-silla esiintyvää eri pneumokokkityyppejä vastaan, mikä vastaa noin 70-prosentista suojaa.

TUHKAROKKO (MORBILLI) on erittäin tarttuva ja usein hankala virustauti, johon liittyy korkeaa kuumetta, yskää ja ihottumaa. Tuhkarokko voi johtaa jälkitauteihin kuten aivo-, korva- tai keuhkoputkentulehdukseen. Itse sairau-teen ei ole olemassa hoitoa ja rokottamattomilla lapsilla esiintyy kuolemantapauksia.

SIKOTAUTI (PAROTIITTI) on tarttuva sylkirauhasten ja keskushermoston virustauti. Yleisenä jälkitautila esiin-tyy aivokalvontulehdusta, vosta voi jäädä pysyvä kuu-lovaurio tai kuurous. Pojat, jotka sairastuvat sikotautiin murrosiän jälkeen, voivat saada kivistulehduksen, joka voi harvoissa tapauksissa johtaa hedelmättömyyteen.

VIHURIROKKO (RUBELLA) on lähinnä hyvänlaatuinen virustauti aikuisilla ja lapsilla. Raskaana olevilla naisilla on kuitenkin vaarana, että sikiölle kehittyy vakavia aivo-, sydän-, näkö- tai kuulovaurioita.

Mitä rokotuksia ohjelmaan sisältyy?

- Kurkkumätää, jäykkäkouristusta, hinkuyskää, poliota ja Hib-infektiota vastaan annetaan erilaisia yhdistelmä-rokotteita.
- Rokotus tuhkarokkoa, sikotautia ja vihurirokkoa vastaan annetaan yhdistelmärokotteena
- Pneumokokki-infektioita vastaan annetaan yksittäinen rokote.

Yhdistelmärokotteet toimivat yhtä hyvin kuin yksittäiset rokotteet, eikä ole olemassa todisteita siitä, että rokotteen jakamisesta yksittäisiin osiin olisi hyötyä. Lisätietoa käy-tössä olevista rokotteista saat ottamalla yhteyttä neuvo-laan tai kouluterveydenhuoltoon.

Millaisia haittavaikutuksia rokotteista on?

Suurin osa lapsista ei saa haittavaikutuksia lainkaan tai ne ovat merkitykseltään vähäisiä. Mahdolliset haittavai-kutukset menevät normaalisti ohi muutamassa päivässä.

Epäselvissä tapauksissa, tai jos lapsi voi huonosti, ota yhteys neuvolaan, kouluterveydenhuoltoon tai terveys-keskukseen.

Rokotteet kurkkumätää, jäykkäkouristusta, hinkuyskää, poliota, Hib:ta ja pneumokokkeja vastaan

YLEISET HAITTAVAIKUTUKSET (esiintyy vähintään yhdellä sadasta rokotetusta): pistoskohdan punotus, turvotus ja arkuus, lievä kuume, ripuli, oksentelu.

MELKO HARVINAISET TAI HARVINAISET HAITTAVAIKU-TUKSET (IMEVÄISET): lohduttamaton, useita tunteja kestävä itku, 39° C asteessa pysyvä tai sitä korkeampi kuume, voimakas turvotus/punotus, kuume-kouristukset, velttous ja kalpeus, nokkosihottuma.

MELKO HARVINAISET TAI HARVINAISET HAITTAVAIKU-TUKSET (VANHEMMAT LAPSET): 39° C asteessa pysyvä tai sitä korkeampi kuume, voimakas turvotus/punotus, nokkosihottuma, allergiset reaktiot.

Rokotukset tuhkarokkoa, sikotautia ja vihurirokkoa vastaan

YLEISET (ESIINTYY VÄHINTÄÄN YHDELLÄ ROKOTETULLA SADASTA): Pistoskohdan punotus, turvotus ja arkuus. Reaktio, joka muistuttaa lievää tuhkarokkoa, sikotautia tai vihurirokkoa. Yleisimpiä ovat kuume ja ihottuma 1-2 viikkoa rokotuksen jälkeen. Lapset eivät tartuta ja vai-vat katoavat yleensä muutaman vuorokauden kuluessa. Toisen rokoteannoksen jälkeen tämä reaktio on harvi-naisempi.

MELKO HARVINAISEN TAI HARVINAISEN: ohimenevä lievä nivelkipu, kuume-kouristukset, allergiset reaktiot.

Huomioitavaa ulkomaille matkustettaessa

Ennen ulkomaanmatkaa jotakin rokotusta täytyy ehkä aikaistaa ja toisten ajankohta saattaa olla juuri matkan aikana. Ota yhteys neuvolaan tai terveyskeskukseen.

Haluatko lisätietoja?

Ota mieluiten yhteyttä neuvolaan tai kouluterveydenhoi-toon.

TÄRKEÄÄ!

Ennen rokotusta - Kerro onko lapsesi saanut allergisen reaktion tai reagoinut epänormaalisti aiempiin rokotuksiin.

Rokotuksen jälkeen – Ota yhteyttä neuvolaan tai kouluterveydenhuoltoon, jos huomaat lapsessasi jotakin epätavallista rokotuksen jälkeisenä aikana.